

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ
ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ
UZUN TEZİ

“BİR ANLIK SOLUK”

Danışman Öğretmen: Emine Taş

Öğrencinin Adı: Elif

Öğrencinin Soyadı: Erkul

Diploma Numarası: D1129-0062

Sözcük Sayısı: 3590

Araştırma Sorusu: Behçet Çelik'in "Soluk Bir An" adlı yapıtında odak figür Taner'in yaşam algısını etkileyen unsurlar hangi yönleriyle ele alınmıştır?

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Programı, Türkçe A1 dersi kapsamında hazırlanan bu tezde Behçet Çelik'in *Suluk Bir An* adlı yapıtında odak figür Taner'in yaşam algısı ve yaşam algısının değişimi incelenmiştir. Taner'in hayat algısının değişiminde etkili olan unsurların ele alındığı bu tezin yazılmasındaki amaç, küçük ve anlık olayların insanların yaşantısına olan büyük etkilerinin olduğunu gösterilmesidir. Üç bölümden oluşan bu tezin ilk bölümünde zaman algısını oluşturan ve değiştiren unsurlar odak figürün bakış açısıyla değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise aşk kavramı incelenmiştir. Aşk, Taner'in karısı Yasemin üzerinden evlilik, Taner'in Esra'ya karşı hisleri doğrultusunda heyecan ve yenilik, son olarak da Taner'in Mine olan ilişkisi aracılığıyla arzu bağlamlarında sınıflandırılmıştır. Tezin üçüncü bölümünde varoluşu ve hayatı sorgulama olgularının geçmişin ve bireylerin tercihleri arasında şekillenmesi araştırılmıştır. Araştırma konusu olan hayat algısının değişiminin yapıtta geriye dönüş, iç monolog gibi anlatım teknikleriyle desteklendiği gözlemlenmiştir. Tezin sonucunda insanların hayatına giren kişilerin ve yaşadıkları anların bireyin yaşam algısını şekillendirebileceği sonucuna varılmıştır.

Sözcük Sayısı: 146

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
GELİŞME.....	4
1. ZAMANIN ODAK FİGÜR TANER'İN YAŞAM ALGISINA ETKİSİ	4
2. AŞKIN ODAK FİGÜR TANER'İN YAŞAM ALGISINA ETKİSİ	6
2.1 Yasemin'in Taner'in Aşk Algısına Etkisi.....	6
2.2 Esra'nın Taner'in Aşk Algısına Etkisi.....	9
2.3 Mine'nin Taner'in Aşk Algısına Etkisi.....	12
3. VAROLUŞ/ HAYATI SORGULAMANIN TANER'İN YAŞAM ALGISINA ETKİSİ	14
SONUÇ	16
KAYNAKÇA	18

GİRİŞ

Hayat, doğumla ölüm arasında yaşanan süre olarak tanımlanmaktadır. Algı ise; “bir şeye dikkati yönelterek, duyular yoluyla o şeyin bilincine varmadır.” İnsan hayatının bilincine doğduğu anda varamamakta ancak edinilen tecrübelerle bu bilince kavuşmaktadır. Hayat anlardan oluşmaktadır ve soluk da olsa anlık bir olay insanın hayatını değiştirebilmektedir.

Behçet Çelik’in “Soluk Bir An” adlı yapıtında hayat algısının oluşması ve yaşam biçiminin şekillenmesi zaman, aşk ve varoluş izleklerinin işlenmesiyle anlatılmaktadır. Yapıtta zaman kavramı odak figür Taner’in geçmişiyle ilgili pişmanlıkları üzerinden anlatılırken aşk kavramı Taner’in eşi Yasemin, aşık olduğu Esra ve arkadaşı sayesinde tanışmış olduğu Yasemin figürleri üzerinden ele alınmaktadır. Taner Yasemin ile evliyken Esra’ya aşık olduğunu anlaması ve bu sırada Mine ile arzusunu bastırmasıyla aşk olgusuna yeni bir değer yüklemiştir. Taner’in içinde bulunduğu duygu karmaşasının yanı sıra hayatın tekdüzeliğini sorgulaması ile de varoluş olgusu ele alınmaktadır.

Taner’in geç kalmışlığı zamanın bir engel olarak görülmesine neden olmaktadır fakat bir yandan da anlık farkındalıklar onun hayatını anlamlı kılmaktadır. Taner’in kafasını kurcalayan ve onu sorgulamaya itekleyen aşk olgusu yapıt boyunca Taner’in çevresindeki kadınlar aracılığıyla işlenmektedir. Yasemin, Esra ve Mine Taner’in hayatına giren kadınlar olarak farklı hisleri temsil etmektedirler. Zaman ve aşk olgusu bir döngüye binmişken Taner’in varoluşçu yaklaşımı, hayatın sıradanlığından yakınması ve içinde bulunduğu arayış onun hayat algısını şekillendirmektedir.

Bu tez çalışmasında amaç, Behçet Çelik’in “Soluk Bir An” adlı romanında hayat algısının oluşumunu etkileyen zaman, aşk ve varoluş olgularının odak figür Taner ve çevresi üzerinden nasıl yansıtıldığını incelemektir.

1. ZAMANIN ODAK FİGÜR TANER'İN YAŞAM ALGISINA ETKİSİ

“Zaman bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süredir.” Bazen saat ölçüsü ya da her şeyi aynı anda olmaktan engelleyen olarak tanımlanır. İnsanların hayatlarını zamana göre düzenlemeleri zamanın insan yaşamına olan etkisini göstermektedir ancak; insanın zamanını nasıl değerlendireceğini seçebilme yetisi insanın zaman üzerinde kontrolü olduğunu gösterir. Zamanın mı insanı kontrol ettiği, insanın mı zamanı kontrol ettiği konusu dolayısıyla bir çıkmazdadır.

Belleğin katkıları ve duygusal izlenimle ortaya çıkan, karmaşık, nesnel bilinç içeriği olan algı, zamanın oluşumu ve etkinliğini belirlemektedir. Behçet Çelik'in “Soluk Bir An” adlı eserinde ise zaman olgusu odak figür Taner aracılığıyla ele alınmıştır. Yapıtta geriye dönüş tekniğiyle Taner'in geçmişi verilmiş ve içinde bulunduğu zaman da ruh hali ve çevresinde gelişen olaylar bağlantılı olarak anlatılmıştır. Taner'in geçmişinin şu ana etkisi ve duygu değişimiyle zaman algısının değişiminin ilişkisi yapıta yansımıştır.

Hayatın sıradanlığına göre bir yaşam kuran Taner, zaman kavramını sorgulayarak içinde bulunduğu ‘an’lara başkaldırmaktadır. Evli ve çocuk sahibi olan Taner'in eşinin arkadaşı Esra ile geçirdiği bir anın etkisinde kalmasıyla zamana farklı anlam yüklemesi Taner'in hayat algısının oluşumunda etkili olmuştur. Esra'nın anlık bir soluğu ile Taner'in geçirdiği zaman değer kazanmıştır. Zaman algısı göreceli bir olgu olmakla beraber Taner için zaman geçmişi ve yaşadığı anı temsil etmektedir. Olağan yaşantısı yavaş yavaş hareketlenen Taner zamanın mı insanı kontrol ettiği yoksa insanın mı zamanı kontrol ettiği ikileminde sıkışıp kalmıştır. Anlık bir durumun zamanı durdurması ya da zamanın insan için farklılaşması Taner'in algısında değişim ve çeşitliliğe neden olmuştur. “*Duran zamanın içindeyken bile insan durmayan zamandan ürkebiliyor.*” (Çelik,15)

Taner, karısı Yasemin ile uzun yıllar önce tanışmış ve evlenmiştir ancak sonraki yıllarda evlilikleri ve buna bağlı olarak hayatları sıradanlaşmıştır. Taner'in olağan yaşantısı sırasında zamanı gelmeden geçen pek çok his, kişi ve olay birikmiştir ve sadece bir anda Esra'nın Taner'de uyandırdığı, Taner'in aşk olarak belirttiği, duygu bu birikintileri gün yüzüne çıkarmıştır. Esra'nın soluğuyla yeniden canlanan Taner eşi Yasemin ile olan sorunlarını, geçmişin izlerini teker teker sorgulamaya başlamış, yaşayamadıklarına özlem duyarak beklenti içine girmiştir. Böylece Taner'in algıları açılmış ve hayata bakışı sorgulayıcı hal almıştır. *“Zaman Taner için farklı akıyor, sürünüyor, hızlanıyor, takılıyor, atlıyor...”* (Çelik,54) Taner hayatı sorgulamakla beraber yaşam algısının şekillenmesine de bu doğrultuda yön vermiştir.

Aşk gecikmişlik olarak gören Taner eylem zamanının geçmiş olduğunun farkına varsa da hayatına yeni heyecan katmak için zaman ve içinde bulunduğu sosyal koşullarla mücadele etmek zorunda kalmıştır.

“Birini seçmişti. İnsanlar böyle yapıyordu. İşe giriyor, elleri para tutuyor, sonra evleniyorlardı. Çocuk yapıyor, büyütüyor, bu arada yaşlanıyorlardı. Bütün bunlar olup biterken geçip giden zamana da hayat deniyordu.” (Çelik,28)

Taner evliliği, işi, hobileri arasında sıradanlaşan hayatında zamanı sorgulamaya başladığı anda hayatı da keşfetmiştir. Böylelikle zaman olgusu Taner'in yaşam algısını etkileyen temel unsurlardan biri haline gelmiştir.

Taner geçmişin telafisi olarak hayatına yeni bir şeyler katmak uğruna kabuğundan çıkararak aklını ve kalbini kurcalayan his doğrultusunda yaşamaya başlamıştır.

“Geleceğin henüz gelmediğini, geçmişinse geçip gittiğini sezeriz; bir an şimdide çekilir gibi oluruz duyduğumuz acıyla; şimdide çekilmenin, şimdide kalmanın mümkün olduğunu sanırız.” (Çelik,42)

Geçmişini sürekli omzunda taşıyan Taner geleceğini de bilememektedir. Taner’in geçmişi ve şu anki hisleriyle yüzleşmesi de bu bilinmezliğe yöneliktir ancak; o yeniden aşık olduğunu hissederek bir anlık heyecanı bir zamana yaymak için uğraşmıştır. Taner, şimdiki zamanın akıp gideceğine inandığı için her anın yaşamaya değer olduğunu farkına varmıştır.

Soluk bir an Taner’in yaşam algısını değiştirmeye yetmişken Taner, kurulu düzenin bozulamayacağını anlamış ve aslında içindeki duygunun anlık bir durumun eseri olduğunu farkına varmıştır. Geçmişteki hatalarını ve pişmanlıklarını düzeltmek üzere harekete geçen Taner artık geçen her anın kıymetini bilmektedir çünkü içinde bulunduğu zamanın hayatını var ettiğini anlamıştır. *“Zaman öğretiyor. Zaman en büyük...” (Çelik,210)* Zaman, Taner’e bazı şeylerin heyecanı geçmiş olmasa da belli bir süre sonra gülünç hal aldığını ve beklentilerin düşürülmesi için olayların akışına bırakılması gerektiğini öğretmiştir. Aşk, korku zamanı durdurabilir, hayatı bir anda duraklatılmış olarak sunabilir ama aslında zamanın önüne geçilemez; insan var oldukça zaman da akmaya devam etmektedir. Bu bağlamda Taner, zamana engel olunamayacağını ancak aşkın zamanı durdurma yetisinin olduğunu anlamıştır. Yapıtta hayatı boyunca ‘öylesine’ yaşayan Taner’in yaşamına aşk ve heyecanın girmesiyle değişen yaşam algısı zaman olgusunun özümsemesi ve değerlendirilmesiyle geliştirilmiştir.

2. AŞKIN ODAK FİGÜR TANER’İN YAŞAM ALGISINA ETKİSİ

2.1. Yasemin’in Taner’in Aşk Algısına Etkisi

Aşk, bir başka varlığa karşı duyulan derin sevgi olarak tanımlanmaktadır. Yapıtta ise odak figür Taner’in geriye dönüşlerle verilen geçmişi ve anlatılan zaman diliminde gerçek aşk ile

karşılaşmamış olduğu görülmektedir. Taner, karısı ile herkesin yaşadığı hayatı yaşamak için evlenmiş olup aşktan yoksun bir hayat kurmuştur. Bu bağlamda Taner'in yapıt boyunca geçirdiği duygu değişiminin adının konulamamasının nedeni onun aşkı daha önceden tatmamış olmamasıdır.

Taner herkesin yürüdüğü yoldan ilerlemeyi tercih etmiş ve önce bir işe girmiş sonrasında da Yasemin ile evlenmiştir. Yasemin, Taner'in hayat görüşünün başkalarının tercih ettiği yollardan gitmek olduğunu anlayamadığı için Yasemin'in Taner'in evlenme teklifini kabul etmesi için zaman ihtiyacı bile olmamıştır. Taner düzenini kurduğu anda evlilik karar almıştır ve karşısına çıkan Yasemin'le de evlenmiştir. *“Yaseminler birdenbire mi çıkar insanın karşısına?”* (Çelik,69) Taner ile Yasemin'in evliliği aşkın ömürlük sürmediğini ve heyecanını yitirdikçe hayatı sıradanlaştırdığının bir göstergesidir. Evliliği yaşanmışlıkların hatırına devam ettiren bir çift olarak Taner ve Yasemin zamanla birbirlerine yabancılaşmış ve birbiriyle paylaşımda bulunmamaya başlamışlardır. Herkesin yaptığı gibi evlenen Taner daha sonra bu evlilikten kaynaklanan mutsuzluğunu saklayamayacak konuma gelmiştir. *“Başka türlü olabilir miydi, diye soruyordu kendisine.”* (Çelik,29)

Yapıtta yer verilen iç monologlar, 'olabilir miydi'lerle, 'acaba'larla şu anki hayatını koşullara bağlayan Taner'in memnuniyetsizliğini ve huzursuzluğunu sorgulamasını sağlamıştır. *“Taner bu yeni hayat görüşünün gereğini layıkıyla yerine getirmeyi sürdürebilse hiçbir sorun olmayacaktı belki de.”* (Çelik,28) Koşul ekleri ve varsayımlarda bulunularak ve sık sık geriye dönüşlerle Taner'in pişmanlıkları yansıtılmıştır. Çoğunluğa uyma mantığıyla evlilik hayatını kuran Taner hayatından öyle bunalmıştır ki sıradanlıktan çıkmak için yeni heyecanlar peşinde koşmaya başlamıştır. Taner'in hayata ve Yasemin'e karşı olumsuz tutumu yaşamındaki eksikliklerle ilişkilendirilmiştir. *“Nereden biliyor ki aşkın ne olduğunu? Yokluğundan!”* (Çelik,43) Taner, Yasemin ile aşkı bulamamış, aşkı deneyimleyememiştir bu yüzden aşkı yeni yeni hissettiği duyguların ışığında tanımaya başlamıştır ancak; bu yeni duyguları içinde

Yasemin'e yer yoktur, bu da ilişkilerinin sağlam olmadığını ve Yasemin'in Taner için yetersiz kaldığının göstergesidir.

Yasemin ile Taner'in şu anki yaşantılarından olağan evliliği sürdürdükleri görülmektedir.

“Yasemin çoktan televizyona döndü yüzünü; ailenin dördüncü, en geveze üyesine. Bu kadar susarsan olacağı bu. Yasemin yıllar önce derin bir küskünlüğe çekilip sustu aslında.” (Çelik,92)

Yasemin ve Taner arasında ne bir gülüşme, ne de şaka yollu bir dokunma vardır. Taner, bir ara kafasını kurcalayan boşanma fikri üzerinde düşündüğünde mevcut olan düzeni bozmanın yersiz olacağını düşünmüştür. Düzenini korusa da kafası karışmış olan Taner'in Yasemin'le ilişkisi en başından aşk ve sevgiye dayalı olmadığı gibi zamanla iletişimsizlikleri artmış ve paylaşımları azalmıştır. Evlilikleri, bilindik evlilik hikâyeleri gibi sıkıcı, bıktırıcı bir hal almıştır. *“Hem Yasemin'le baştan beri yakın olmamışlardı ki.” (Çelik,93)*

Taner, aşkın yeniden doğmak, yeniden hissetmek olduğunu çok sonra anlamıştır. Taner ve Yasemin'in evliliği aşk evliliği olmadığından ilişkileri de zamanla monotonluğa dönmüş, heyecanını yitirmiştir. Böylelikle aşkın yitirilip sıradanlaşmasının mümkün olup olmadığı sorunsalının peşine düşen Taner hayata bakış açısını ve algısını değiştirmiş, kendini aşka inandırmıştır. Taner'in Yasemin ile düzenli bir hayatı, işi, evi, çocuğu vardır ancak Taner bu düzen içinde aşkın yokluğunu fark ettiği andan beri hayatı anlamsız görmeye başlamıştır.

“Onca yıl boşu boşuna geçmiştir.” (Çelik,93) Taner, evlilikle beraber yaşayacaklarını yaşayamamış, olanı kabul etmek zorunda kalmıştır. Evliliklerinin yürümemesinin temel nedeni evlilikleri sıradanlıkla devam ederken Taner'in hayatında değişim yaratarak sıradan ilişkisinden kurtulma isteği içine girmesidir. Yasemin ve Taner'in kişilikleri uyuşmasa da evliliklerini bir şekilde sürdürmüşlerdir. Artık hayatları sıradan olsa da bir düzene girmiştir, ayrıca ikisinin ortak noktası olarak oğulları Cem, onları birbirlerine bağlamıştır. Taner'in

geriye dönerek yansıtılan geçmişinde bile aralarındaki iletişimsizliği ve uyumsuzluğu görmüştür. “*O zamandan belliymiş aynı ritmi tutturamadıkları...*” (Çelik,84) Yapıtta Taner aşktan uzaklaşmamış, aşka yakınlaşmamış, hayatındaki eksikliği Yasemin ile dolduramadığını ve dolduramayacağını anlamıştır.

2.2 Esra'nın Taner'in Aşk Algısına Etkisi

Esra, Yasemin'in liseden en yakın arkadaşıdır ve kocasından boşanıp Tanerlerin evinin yakınına taşınmıştır. İlk başlarda Taner henüz Esra'yı tanımadan Esra ve Yasemin lise yıllarına geri dönmüş gibi vakit geçirdikleri için Esra'nın çapkın bir kadın olabileceğini düşünmüş, Yasemin'in de Esra'ya uyacağından şüphelenmiştir. Daha sonraları Esra'nın sık sık Yasemin'in evine gelmesiyle Taner'le birbirlerine alışmışlardır, bu alışkanlıkla Taner zaman zaman Esra'nın onlara gitmeyişiinin eksikliğini duymuş ve bunu sorgulamaya başlamıştır.

Esra, başlangıcı, heyecan ve umut dolu yaşamı temsil etmektedir. Yapıtın ilk kelimesinin “Esra” olması yapıt boyunca odak figür Taner'in yaşamında Esra'nın ne denli büyük bir role sahip olduğunu göstermektedir. Esra, Taner'in yaşam algısının oluşumuna ve gelişimine aracı olmuş, Taner'e yeni bir başlangıç yapma fırsatı sunmuştur. Taner bir akşam Esra'yı eve bırakırken Esra arabanın buğulu camını silmek için uzandığında soluklarının birbirlerine değmesiyle Taner Esra'dan etkilenmiştir hatta o soluk zamanı durdurmuş, Taner'i şimdiki zamana paralel bir zamanın içine atmıştır.

“...ılık soluğun yanağına değmesiyle Taner'in kalbi bir kuş olup ağzında bir süre çırpındıktan sonra uçup gitti. Zaman da tam o anda durdu.” (Çelik,13)

Taner'in içinde tuttuğunun bile farkında olmadığı hisleri açığa çıkmıştır ve ilk kez Esra'ya karısının arkadaşı dışında bir gözle bakmıştır. Taner, Esra'ya duyduğu hisler belirginleştğinde anlardan oluşan hayatının farkına varmıştır çünkü anı yaşamak Esra ile mümkün olmuştur ve her ana Esra'nın nefesi can vermiştir.

Taner zamana, şehrin kalabalığına, hayatın monotonluğuna kendini kaptırıp hayatı oldubittiye getirmiş ve yaşamına değer yüklemekten kendi kendini mahrum bırakmıştır. Onca gün, ay, yıl geçtiği halde bir anda Esra ile hayat anlam kazanmıştır ve artık zaman saniyelere, saatlere, günlere bölünmüş; Taner için zamanın değeri artmıştır. Esra'yı beklemek, onu görmeyi umut etmek Taner'in hayatını oluşturmaya başlamıştır. Pek çok kez Esra'ya karşı duyduğu hislere ad koymaya çalışan Taner en sonunda hissettiğinin aşk olduğuna karar vermiştir. Taner aşkı keşfetmeye ve kavramaya çalışırken geç kalınmışlığı görerek daha önce hiç bilmediği bir duyguya kalbini açmış ve aşka giden yola girmiştir, aşkın tanımını da Esra ile yapmıştır.

Esra, Yasemin'in Taner ile olan evliliğinden dolayı bastırılmış olan dışa dönüklüğünü, cana yakınlığını tekrar etkin kılmasına aracı olmuştur. Böylece Esra sadece Yasemin'in arkadaşı olmaktan çok Taner ve Yasemin'in evliliklerini sürdürmek için düzenleyici ve dengeleyici bir konuma gelmiştir. *“Yasemin'le hiç konuşmadılar ama ikisi de Esra'nın evliliklerinde oynadığı rolün farkındalar. O olmasa boşanabilirdi.”* (Çelik,24) Artık 'evli çiftlerin kutsal günü' pazar günleri bile Esra ve Yasemin Cem'i alıp dışarı çıkmaya başlamışlardır. Kısaca Esra Taner'in kocalık görevlerinden bir kısmını üstlenmiş, bu da Taner'in aile ve evlilik kurumlarına ne kadar uzak kaldığının bir kanıtı olmuştur.

Esra, Taner'le Yasemin'in evliliklerinin devamını sağlıyor olsa da bir yandan da düzenin değişmesine neden olmuştur. Taner, Esra'ya karşı duyduğu hislerden önce kendi kabuğuna çekilmiştir ve evdeyken Yasemin ile oturmaktan hoşlanmayıp iletişime zar zor geçmiştir. Esra geldiğinde bile yanlarında durmadan ya kitap okuyan ya da odasına geçen Taner, Esra'ya ilgi

duymaya başlamasıyla onun eve gelmesini arzu etmiş, onun hakkında her şeyi öğrenmek istemiştir. Esra ile gelen değişim Taner'in davranışlarına da yansımıştır. Taner'in iç monologlarıyla Esra'ya karşı olan çekingenliği, onun Esra'ya karşı olan duygularının anlaşılmasından dolayı cesaretsizliği ve tedirginliği verilmeye çalışılmıştır. *“Eskisi gibi onlar televizyon seyrederken oturma odasına geçip kitap okumak yerine yanlarında kalarak başlasa bu akşam?”* (Çelik,51) Taner, Esra'nın her hareketine, her söylediğine ve saçından kıyafetine yaptığı değişikliklere dikkat etmeye başlamış, onunla ilgili daha fazla şey bilmek ve onu tanımak istemiştir. Kafasında konuşmaları kurgulamış, kurguladıkça duygularının ortaya çıkıp Esra'nın ve Yasemin'in yanlış anlayacağından endişe ederek bir iç çatışmaya girmiştir. *“Ne olacaktı ki konuşunca?”* (Çelik,51) Taner, Esra'ya olan aşkını dışa vuramamış kendi içinde çözümlenmeye yönelmiştir.

Taner, Esra ile yaşadığı tesadüflerin art arda gelmesinden ve onun yanındayken bambaşka duygulara kapılmasından dolayı onu büyücü olarak görmektedir, bu Taner'in aşkının yüceliğinin göstergesidir. *“Aşk böyle bir şey, diye düşünüyor, dağınıklıkları topluyor, kırıklarını alıyor hayatın, çekidüzen veriyor, bir süreliğine olsa da.”* (Çelik,43) Aşkın yokluğundan hissizleşen ve hayatını boş vermişlikle sürdüren Taner aşk ile karşılaşmasının ardından onu çözmeye çalışırken aynı zamanda hayatı da çözmeye çalışmıştır. Aşk Taner'in yaşamını yeniden şekillendirmiş, ona yeniden hayat vermiştir. Hataların, geçmişin, yaşanılmamışlıkların farkındalığı Taner'in Esra'ya duyduğu aşkı tanınmasıyla kazanılmıştır. *“Neyse ki Esra'nın bu boşluk, bu yokluk sayesinde hayatına böyle derinden daldığını düşününce kaçırmışlık hissi bir parça geri çekiliyor.”* (Çelik,53) Taner, yaşayamadıklarını, boşa geçen yıllarını Esra ile telafi etmeyi ummuştur. Taner'in hayatına giren kadınların sayısının azlığı, ömrünün çoğunu Yasemin ile geçirmiş olması Esra'nın anlık bir davranışından etkilenmesine neden olmuştur. Yasemin, Taner için alışkanlığı, geçmişi ve olağanlığı temsil ederken Esra, aşk ve heyecan anlamına gelmektedir. Taner henüz aşkın ne

olduğuna dair şüphe duyarken yapıtta aşk kavramı Esra ile ilişkilendirilmiştir. “...adını koydu; ne rahat “aşk” diyor bu saçmalığa...”(Çelik,67) Taner, Esra’ya karşı duygularının değişmesi üzerine evliliğini ve hayatını sorgulamaya başlamış; böylelikle Esra aracılığıyla verilen aşk olgusu Taner’in yaşam algısının şekillenmesinin temelini oluşturmuştur.

2.3 Mine’nin Taner’in Aşk Algısına Etkisi

Aşk kavramı evlilik ve heyecan olguları üzerinden ele alınırken fiziksel bağımlılık ve dürtüsel yönüyle de işlenmiştir. Mine ile Taner ortak arkadaşları Cüneyt sayesinde tanışmışlardır. Buluştukları gece, Mine ve Taner’in gece boyunca mahcup şekilde konuşmaya başlayıp Cüneyt’in Taner’i övmesi ve birtakım ortak noktalarını keşfedip anlaşmalarıyla sohbetleri devam etmiştir. Tanışmaları arkadaşları sayesinde olsa da yakınlaşmaları Mine’nin ve Taner’in paylaşımlarıyla gerçekleşmiştir. Mine, Taner’in hayatına bir anda girmiştir ve bir daha görmeyeceği bir insan olarak nitelendirilmiştir ancak yapıtın sonunda Mine’nin yokluğunun hissedilmesi üzerine Taner Mine’nin hatırını sorması gerektiğini düşünerek Mine’nin hayatından silinip gitmediğinin işaretini vermiştir. “Ayıp oldu.” (Çelik,212)

Taner henüz kendini çözememişken karşısına çıkan Mine’yi anlamaya, geçmişini, ne istediğini öğrenmeye çalışmıştır. Mine’nin Taner’in hayatındaki kadınlardan farkı kendinden emin duruşu, güzelliği, bir dolu sıkıntıyı, cendereyi geride bırakmış olmasıdır. Mine, Taner’de bir merak uyandırmıştır, ilk defa tanıştığı ve etkilendiği biriyle konuşmaya çalışırken Taner’in boğazında kelimeler düğümlenmiş, ne diyeceğini bilememiş, Mine’ye nasıl yaklaşması gerektiğinden emin olamamıştır. “Mine, ‘Anlat’ dese, sabaha dek anlatabilirdi...”(Çelik,177) Mine, eşinden boşanmıştır ve bir kızı vardır, Taner ise evli ve çocukludur; bu anlamda Taner

ve Mine'nin ortak özellikleri birbirlerini çekici bulmalarını sağlamıştır. Taner ile Mine'nin karşılıklı duydukları yakınlık ve yalnızlık, her ikisinin de hayatın sıradanlığına ve sıkıcılığına sıkışmış bireyler olmalarından kaynaklanmıştır. *"Yakın hissetti kadını..." (Çelik,165)* Tanıştıkları ilk geceden yakınlaşan Taner ile Mine gecenin sonunda öpüşmüşlerdir, bu öpüşme Taner'in fiziksel ihtiyaçlarının bir dürtüye dönmesini gösterirken aynı zamanda Taner'i aşkın değil de arzunun sarmış olduğunu anlatmıştır. *"Arzuyu geldiği yere gönderemiyor."* (Çelik,185) Mine'nin bedenine sarılması ve ona ait detayların betimlenmesi Taner'in duygu durumunu ve Mine'nin etkileyciliğini yansıtmıştır.

Taner Mine'ye yaklaştıkça kendi zihnini ve kalbini kurcalayan duyguları bastırılmış ve Mine ile Esra'yı kıyaslamaya gitmiştir. Hem tensel olarak karşılaştırma yapılmış hem de tinsel olarak Mine ile arzularının karşılıklı olması karşılaştırılmıştır. *"Alnına düşen perçemlerden Esra'da da vardı."* (Çelik,182) Ancak Esra'ya duyduğu aşk, Taner'in kalbinin deli gibi çarpmasına sebep olmuş ve Taner Mine'yi öpmeyi arzularken bile Esra'yı hatırlamıştır. Bu durum Esra'nın Taner'in kalbinde yeri doldurulamaz bir konuma gelmiş olduğunu yansıtmaktadır. Aşk, Taner için fiziksellikten öte başka bir boyut kazanmıştır. Taner aşkı sadece fiziksel olarak görseydi Taner'in Mine'yi düşlemesidir fakat Taner'in aklından Esra'nın çıkmaması aşkın kalp ve duygularla ilgili olduğunun kanıtı olmuştur.

Mine ile yaptığı kaçamak Taner'e evliliğini ve karısına olan sorumluluklarını da hatırlatmıştır. Geç saate kadar haber vermeden dışarda durması Taner'i tedirgin etmiş, Yasemin'in onu bekleyip beklemediğinden endişe duymuştur. *"Yasemin'e gecikeceğini haber verse mi?"* (Çelik,182) Mine, Taner'in hayatını gözler üzerine sermiş, aşkı, arzuyu pekiştirmiştir. Taner'in Mine'yle tanışmasıyla anlık bir olayla büyüyen arzusu aslında Taner'in yolunu bulmasını sağlamıştır. Taner Esra'ya aşık olduğunu kabullenmiş ve Yasemin'e ihanet edemeyeceğini anlamıştır; Taner'in Esra'ya olan hisleri ve Yasemin'e olan bağlılığı ortaya çıkmıştır.

Taner hayatını gözden geçirirken karşısına çıkan, hayatına giren kadınları, arkadaşlarını düşünmüştür ancak bu düşün içinde Mine yoktur. Mine'ye hayatında bir yer bırakmadığından değil, onu farklı bir yere koyduğundan Mine bu düşü dahil edilmemiştir. Mine anlık da olsa Taner'in yaşamına anlam katarak onu geçmiş yıllarına, hareketli yaşantısına götürmüştür. Mine'nin Taner'in hayatına girmesi bu sayede Taner'in sevgilerini açıp duygularını düzene koymasında etkili olmuş, Taner'in yaşam algısının değişmesini sağlamıştır.

3.VAROLUŞ/HAYATI SORGULAMANIN TANER'İN YAŞAM ALGISINA ETKİSİ

Yapıtta varoluş olgusunun sorgulanması Taner'in geçmişinin değerlendirilmesi üzerinden verilmiştir. Taner'in gençlik yıllarındaki yaşantısının kurguya dahil edilmesiyle zaman içinde şekillenen hayat algısı kapsamında Taner'in varoluşçu ve sorgulayıcı görüşünün nasıl değişime uğradığı işlenmiştir. Yapıtta geri dönüşlerle Taner'in kendi duygu durumunu çözümlemesi amacıyla baba figürüne yer verilmiştir. Taner zaman zaman babasını hatırlamış ve onun kendisiyle bir karşılaştırmaya sokarak hayatını sorgulamıştır. *"Sert, hiçbir şeyden hoşnut olmayan, aksi"* (Çelik,134) olarak çizilen baba figürü Taner tarafından kendisi üzerinde olumsuz etkileri olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Babasının hırsını Taner'in annesinden çıkarması, annesinin ve ablasının bu durum karşısında sessiz kalması; sıkıntılı bir aile ortamında büyüyen Taner'in kendi ailesinde de aksaklıklar olması yönünde bağdaştırılmıştır. Taner kendisinin *"sevmeyi bilmeyen"* (Çelik,135) biri olmasında babasını sorumlu tutsa da yıllar içinde olgunlaşan Taner, suçu kendisinde bulmuş ve öfkesini, derdini içine attığı için zarar gören ilişkilerinden kendine pay çıkarmıştır. *"Kimsenin suçu değil bu, bu benim suçum."* (Çelik,68)

Taner'in geçmişi onu içinde bulunduğu zamanda da rahat bırakmayarak kurduğu ilişkilerde etkisini göstermiştir. Yapıtta, Taner'in geçmişini hatırlaması sırasında Taner'in babası dışında

arkadaşları ve hayatına giren kadınlar da devreye girmiştir. Taner, eski arkadaşlıklarını sürdürememiştir. Gürsel adında bir kızla uyumlu olmasına rağmen ilişkilerini sonlandırmış, bütün arkadaşlık bağlarını koparmıştır. Yapıtta adı geçen Sezin ve Ali İhsan figürleri ise Taner'in üniversite zamanından arkadaşlarıdır. Sezin, Ali İhsan'la sevgili olmasına rağmen Taner ile aralarında kısa süreli bir ilişki yaşanmıştır. *“Dünyanın en kısa sürmüş aşkı.”* (Çelik,130) Bu ilişki çerçevesinde hem aşk olgusu bir kez daha sorgulanmış hem de Sezin'i ve Sezin gibi arkadaşlarını yıllardır anmamış olmasından Taner'in yaşamının gidişatı eleştirilmiştir.

Tekdüzeliğe binmiş, heyecanı yitirilmiş bir hayat süren Taner yokluk arasında bir anlık solukla hayata dönmüş ve hayatına anlam katmıştır. Taner'in hayatı sorgulamasıyla beraber yaşam algısının şekillenmesi söz konusudur. Taner, uzun zaman önce evlenmiş, çocuk sahibi, her gün evraklarla uğraşan bir işte çalışan biriyken Esra'ya karşı olan hislerinin açığa çıkması Taner'in hayata bakış açısını değiştirmiş, onu sorgulamaya ve yaşamı anlamaya yöneltmiştir. Bu zamana kadar alınan kararlar herkesin almış olduğu kararlardır bu nedenle anılar başkalarının anıları, hayatlar başkalarının hayatı olmuştur. Bu bağlamda Taner'in sıradan hayatı onu 'herkesleştirmiş', anlamsızlaştırmıştır. Taner öylesine yaşarken değişen algısıyla sonunda ölüm olan bir varoluşun çok da önemli olmadığını, ciddiye alınmaması gerektiğini savunurken varoluşa karşı sorgulayıcı tavrı içinde çıkmaza düşmüştür çünkü sorularına yanıt bulamamıştır.

Taner, herkesin yaptığını yapmanın verdiği güvenceyle hayatını kurmuştur. *“Dünya girdaplardan oluşmuş oysa herkes kendi girdabında...”* (Çelik,69) Geçmişin telafisi olmaz, geçmiş için suçlanacak kişi bireyin kendisidir, bu durumda Taner hayatı sorgularken aynı zamanda kendini de sorgulamıştır *“Bir insanı ancak onunla aldatırız.”* (Çelik,77) İnsan kendisinin Sisypheusudur, herkesin yaşadığı hayata kapılmak boş yere yaşamaktır, yıllardır dönen saati yakalayamamak Taner'in hayata karşı devrik durmasına neden olmuştur. *“Ruhsal*

saatin saniye kolu da takılıp kalmıştı...” (Çelik,99) Taner, yaşadığı hayattan memnun olmadığını Esra’nın soluğuyla anlamıştır çünkü monotonluktan çıkmış ve planlanmamış bir hayatında içinde kendini bulmuştur. Taner zamanında yaşayamadıkları için kolayca bir soluğun etkisi altına girmiştir ve hayatına Esra ile birlikte farklı bir boyut kazandırmıştır.

Yapıt boyunca Taner kendini ve çevresini sorgulamış ve tekdüzelikten kurtulup Esra’ya kavuşmak için çok beklemiştir. Taner, imkânsızlığı görmüştür ve çok beklemiş kanayan yerlerini sarmayı öğrenmiştir. Geçmişine duyduğu pişmanlığı bir kenara bırakıp beklentilerini karşılamanın şimdi daha fazla imkânsız olduğunu anlamıştır. *“Bazı şeyler zamanında yaşanmayınca gülünçleşiyor.”* (Çelik,101) Zamanla kendini tanıyan ve gittiği yoldan çok yolda nasıl ilerlediğinin önemli olduğu bilincine ulaşan Taner varoluşunu sorgulamasıyla yaşantısını olduğu gibi kabul etmiştir. Taner’in hayatına aşkın girmesi onun hayatını sıradanlıktan çıkmaya teşvik etmiştir. Hayata karşı sorular yöneltmesi Taner’in yaşam algısının yapılanmasını etkileyen başlıca unsurlardan olmuştur.

SONUÇ

Yaşam algısı bireylerin fiziksel ve duygusal olarak yaşadıklarından elde ettikleri veriler doğrultusunda oluşturdukları hayat görüşüdür. Bu hayat görüşü insanların birikimleri ve tecrübelerine dayanır. Behçet Çelik’in Soluk Bir An adlı yapıtında da odak figür Taner, geçmişini çözümleyerek ve duygularını tanımlayarak hayat algısını şekillendirmektedir. Taner, herkesin seçtiği hayatı seçerek evlenmiş ve çocuk sahibi olmuştur. Aile hayatıyla birlikte Taner’in yaşantısı tek düze bir hale gelmiş olup gençliğinden geriye ne heyecan ne de aşk kalmıştır. Yapıtta, Taner’in sıradan hayatını bir anda değiştiren bir ‘soluk’un onun hayata karşı bakış açısını değiştirmesi yansıtılmıştır.

Taner, karısı Yasemin’in en yakın arkadaşı Esra’yı eve bırakmak için evden çıktığı bir gecede Esra ile soluklarının birbirine değmesi üzerine yıllardır fark edemediği duyguların dışa

vurumunu yaşamıştır. Taner, Esra'nın soluğunu hissettiği an zamanın durduğunu algılamıştır. Böylece Taner'in yaşam algısının değişim ve sorgulanması süreci, zaman algısının değişimi ile ilişkilendirilerek verilmiştir. Ayrıca Esra'nın Taner'in monoton hayatına yeni bir heyecan katması üzerine Esra, yapıtta işlenen aşk kavramının temsilcisi olmuştur. Aşk, Taner'in deneyimleyemediği ve tanımlayamadığı bir olgu olarak okuyucuya sunulmuştur; ancak Esra'nın Taner'in hayatına etkisi Taner'in Yasemin ile olan ilişkisini sorgulamasına, ortak arkadaşları sayesinde tanıştığı Mine ile farkı arzular peşinden gitmesine sebep olmuştur. Taner'in Esra ile deneyimlediği aşk, etrafındaki insanlara karşı sorgulayıcı ve yadırgayıcı bir tavır sergilemesine yol açmıştır.

Taner, adını aşk koyduğu bir duyguya kapılması sonucunda hayatı anlamdırmaya çalışmıştır. Taner gençliğindeki hataları anlayan ve aile yaşantısının getirdiği pişmanlıklar üzerine kurmuş olduğu hayattan keyif almamaya başlamıştır. Duygularının hâkimiyeti altında geçmişini, içinde bulunduğu zamanı ve varoluşunu sorgulamaya başlayan Taner kendi seçtiği yoldaki yanlışlarının farkına vararak hayata değer yükleyen olgunun aşk olduğu kanısına varmıştır. Taner, duygu durumunu çözümlenmeye çalışırken geç kalmışlığını görmüş ve hayatına giren yeni insanlarla birlikte hayatını değiştirebileceğini düşünmüş ancak eski düzenini devam ettirmiştir. Taner'in var olanı düzeni sürdürmesine rağmen hayatına giren insanlardan ve yaşadığı anlardan dolayı hayatını bir süzgeçten geçirmiş ve en baştan çözümlenmeye çalışmıştır.

KAYNAKÇA:

Çelik, Behçet. *Suluk Bir An*, 2012. Can Sanat Yayınları Ltd. Şti. 1.basım: Mart 2012.

TDK, Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 10.basım, 2005.